

STORTINGET

Innst. 381 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:168 S (2025–2026)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jonas Andersen Sayed, Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse om en langtidsplan for effektiv norsk bistand

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge frem en langtidsplan for norsk bistand i kommende stortingsmelding.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide en tydeligere strategi for norsk bistand, der fattigdomsbekjempelse stadfestes som hovedformål.
3. Stortinget ber regjeringen etablere en helhetlig og transparent ordning for systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond som mottar norsk bistand, ut fra resultater og hvor effektivt disse aktørene bidrar til norske bistandsmål, og legge denne til grunn for prioritering av fremtidige bevilgninger.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Bakervik, Tonje Brenna, Nils-Ole Foshaug, Monica Nielsen og Trine Lise Sundnes, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, Morten Kolbjørnsen og Sylvi Listhaug, fra Høyre, lederen Peter Frølich, Erna Solberg og Ine Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Miljøpartiet De Grønne, Arild Hermstad, fra Kristelig Folkeparti, Jonas Andersen Sayed, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget om en langtidsplan for effektiv norsk bistand.

Komiteen deler oppfatningen om at det har vært store endringer i norsk og internasjonal bistand på kort tid, og er enig i at det trengs en tydeligere strategi for norsk utviklingspolitikk, inkludert bistand.

Komiteen har merket seg at regjeringen planlegger å legge frem en stortingsmelding om utviklingspolitikk våren 2026, og at departementet gjennom prosjekt Vendepunkt har tatt initiativ til en bred utviklingspolitisk debatt.

Komiteen viser til brev fra Utenriksdepartementet datert 20. april 2026, der det fremgår at statsråden mener at hovedpoengene i representantforslaget er ivarettatt i arbeidet med den kommende stortingsmeldingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at vi trenger et oppgjør med og en ny innretning av norsk bistandspolitikk. Disse medlemmer vil vise til at Norge de siste tiåre-

ne har delt ut titalls milliarder av kroner i bistand til omtrent halvparten av verdens land årlig, uten tilstrekkelig fokus på effekt og kontroll av midlene. Disse medlemmer vil også vise til de store spørsmålene som er reist rundt norske bistandsavsløringen i kjølevannet av Epstein-avsløringene, som blant annet skal undersøkes av en egen granskningskommisjon satt ned av Stortinget. Disse medlemmer vil vise til den varslede stortingsmeldingen om bistand og utviklingspolitikk og vil i forbindelse med dette eller i et eget representantforslag komme med forslag til en ny helhetlig innretning av norsk bistands- og utviklingspolitikk. Disse medlemmer vil derfor stemme mot representantforslaget som nå ligger til behandling.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne støtter forslaget om en langtidsplan for norsk bistand. En slik plan kan sikre stabilitet og forutsigbarhet i en tid preget av stor global uro og kraftige kutt i den internasjonale bistanden. Norsk bistandspolitikk må være rettighetsbasert, med særlig fokus på barns rettigheter og beskyttelse av marginaliserte grupper.

Dette medlem slutter seg til bekymringen som uttrykkes i representantforslaget, og som deles av et nær samlet bistandsmiljø, for at bistandsmidler i økende grad brukes på andre politiske prioriteringer enn humanitær bistand. Dette medlem mener at utgifter til flyktninger i Norge og ikke-humanitær støtte til Ukraina bør skilles fra den tradisjonelle bistanden i beregningen av hvor stor andel av Norges bruttonasjonalinntekt (BNI) som brukes til bistandsformål, samtidig som målet om at 1 pst. av BNI skal gå til bistand, må ligge fast.

Dette medlem er av den oppfatning at klimafinansiering i utviklingsland, blant annet gjennom Norfund, må styrkes. Dette medlem viser i den forbindelse til Representantforslag 219 S (2025–2026) fra representanter fra Miljøpartiet De Grønne om å redusere kravet til risikokapital for Klimainvesteringsfondet. Samtidig understreker dette medlem at bevilgninger til Klimafinansieringsfondet ikke bør regnes som bistand over statsbudsjettet.

Dette medlem vil advare mot en ensidig rangering av bistandsarbeid basert på kostnadseffektivitet, da dette potensielt kan føre til en nedprioritering av noe av det mest krevende bistandsarbeidet, og til en utilsiktet favorisering av lavrisikotiltak. Dette medlem vil derfor ikke støtte forslaget om å be regjeringen etablere en ordning for systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond som mottar norsk bistand.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet de Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at norsk bistand de siste årene har endret karakter på kort tid, og at en stadig mindre andel av bistandsbudsjettet går

til tradisjonell fattigdomsbekjempelse. Tankesmien Langsikt anslår at andelen tradisjonell bistand faller fra 65 pst. i tidligere år til 54 pst. i 2026, mens andelen som går til tiltak definert som globale fellesgoder med lav utviklingsrelevans, har steget fra 14 til 26 pst. i samme periode.

Komiteens medlemmer fra Rødt, Miljøpartiet de Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at dette trolig er den laveste andelen tradisjonell bistand i norsk bistandshistorie på over 70 år.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Sending- utvalgets anbefaling om å ta globale fellesgoder ut av bistandsbudsjettet. Disse medlemmer mener det er på høy tid å følge opp denne anbefalingen slik at 1 prosent av landets BNI går til reduksjon av fattigdom og ulikhet. Disse medlemmer merker seg at skiftende regjeringer har kuttet i bistandsbudsjettet for å dekke utgifter i Norge. Disse medlemmer mener det ville være klokt om Stortinget kunne enes om visse prinsipper for bistanden som kunne stå seg over tid, slik som å holde bistandsbudsjettet til 1 prosent av BNI og ikke bruke disse pengene til globale fellesgoder eller utgifter vi har i Norge. Disse medlemmer ønsker seg mer og ikke mindre utviklingspolitisk engasjement og debatt og deler derfor ikke forslagsstillernes ønske om en full langtidsplan.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at det er legitimt at ulike regjeringer ønsker å sette sitt politiske preg på utviklingspolitikken. Samtidig er langsiktighet en grunnleggende forutsetning for gode utviklingsresultater. Hyppige skift i styringssignaler, blant annet som følge av skiftende utviklingsministre og endrede prioriteringer, gir kortsiktige rammevilkår for en sektor der nettopp forutsigbarhet er avgjørende for varige resultater. I en tid med økende global usikkerhet mener disse medlemmer at det er særlig viktig å unngå at bistanden blir gjenstand for raske omprioriteringer og kortsiktige hensyn.

Disse medlemmer viser til at norsk forvaltning allerede bruker langtidsplaner i flere sektorer, blant annet forsvar og samferdsel, nettopp for å sikre stabilitet og bred politisk forankring. En tilsvarende langtidsplan for bistanden vil kunne gi et mer konsistent rammeverk for tematiske prioriteringer, balansen mellom bilateral og multilateral bistand og forholdet mellom langsiktig utviklingsbistand og håndtering av ekstraordinære situasjoner. Disse medlemmer viser videre til at flere europeiske land allerede har etablert tilsvarende flerårige rammer, blant annet Finland gjennom en parlamentarisk oppfølgingsgruppe på tvers av partier og Frankrike gjennom en egen flerårig ramme- og styringslov for utviklingspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre mener en langtidsplan bør gi Stortinget en tydeligere rolle i å fastsette overordnede mål og prioriteringer for bistanden. Disse medlemmer viser til at forrige stortingsmelding om utviklingspolitikken kom i 2017, og at de siste seks årene kun er holdt én utviklingspolitisk redegjørelse. Den overordnede retningen for norsk utviklingspolitikk har dermed i begrenset grad vært gjenstand for politisk behandling i Stortinget, til tross for at både budsjettets innretning og de globale rammebetingelsene har endret seg vesentlig.

Disse medlemmer mener videre at en langtidsplan må klargjøre forholdet mellom tradisjonell bistand og globale fellesgoder og sikre at fattigdomsbekjempelse fortsatt står fast som hovedformål for norsk bistand. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Sending-utvalgets anbefaling fra 2023 om et klarere skille mellom tradisjonell bistand og globale fellesgoder. Etter disse medlemmers syn er bistandens legitimitet og langsiktige effekt nært knyttet til at den forankres i solidaritet, menneskeverd og global rettferdighet og ikke primært i norske egeninteresser.

Disse medlemmer vil særlig peke på sivilt samfunns rolle i norsk bistand. Sivilsamfunnsorganisasjoner – inkludert trosbaserte aktører – bidrar med lokal forankring, tillit, innovasjon og langsiktig kapasitetsbygging i sårbare kontekster der statlige og multilaterale aktører ofte har begrenset tilstedeværelse. Disse medlemmer mener en langtidsplan bør anerkjenne denne rollen og legge til rette for rammevilkår som gjør det mulig å arbeide langsiktig, kunnskapsbasert og med nødvendig risikovilje også gjennom sivilt samfunn.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at en stadig større andel av norsk bistand kanaliseres gjennom multilaterale organisasjoner som FN-systemet, Verdensbanken, globale fond og offentlig-private partnerskap. Disse aktørene forvalter betydelige midler på vegne av Norge, men dokumenterte resultater, måloppnåelse og kostnadseffektivitet varierer mellom organisasjonene. Norge har gode systemer for evaluering, men mangler i dag en helhetlig og systematisk vurdering av multilaterale partnere basert på effektivitet og bidrag til norske hovedmål for bistanden.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre er positive til en forenkling og konsolidering av parallelle organisasjoner i det multilaterale systemet og viser i den forbindelse til FNs generalsekretær António Guterres' UN80-initiativ, lansert i mars 2025. Generalsekretæren har selv pekt på at FN-systemet er preget av fragmentering, overlappende mandater og duplisering som svekker organisasjonens

samlede gjennomslagskraft. I sin redegjørelse for Generalforsamlingen i oktober 2025 fremhevet Guterres behovet for at FN-enhetene må arbeide tettere sammen, fjerne duplisering, forbedre finansieringsmodellene og maksimere synergier, slik at ressurser i sterkere grad omsettes i resultater for de menneskene FN er satt til å tjene. Konkrete forslag som er fremmet, inkluderer blant annet en mulig sammenslåing av UNDP og UNOPS og en sammenslåing av UN Women og UNFPA. Disse medlemmer mener at Norge som betydelig giverland bør være en aktiv pådriver for slike struktur-reformer, og at en helhetlig norsk vurdering av multilaterale partnere vil styrke Norges evne til å bidra konstruktivt inn i dette arbeidet.

Disse medlemmer mener en mer systematisk og transparent tilnærming til resultatmåling vil kunne bidra til bedre prioriteringer og læring over tid. Samtidig er det avgjørende at slike vurderinger tar høyde for ulike mandat, kontekster og risikonivå og ikke ensidig vektlegger kortsiktig kostnadseffektivitet. En velinnrettet ordning for resultatmåling skal etter disse medlemmers syn styrke prioriteringen av tiltak som dokumenterer reelle utviklingseffekter, og ikke føre til en utilsiktet favorisering av lavrisikotiltak på bekostning av innsats i de mest krevende kontekstene.

Disse medlemmer mener Norge i en tid preget av økende konflikter, humanitære kriser og dramatiske kutt i internasjonal bistand bør vise at det er mulig å videreføre et høyt bistandsnivå samtidig som det stilles tydelige krav til resultater og kostnadseffektivitet. Etter disse medlemmers syn er det ingen motsetning mellom solidaritet og hard prioritering – tvert imot er nettopp evnen til å prioritere de mest sårbare og de mest virksomme tiltakene en forutsetning for at norsk bistand skal forbli relevant og legitim.

Disse medlemmer merker seg at arbeidet med en ny stortingsmelding om utviklingspolitikken har pågått over lang tid, med omfattende innspillsrunder og høringer, men at meldingen tidligst vil foreligge om ett år. Etter disse medlemmers syn understreker nettopp denne tidshorizonten behovet for at Stortinget allerede nå gir tydelige føringer.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en langtidsplan for norsk bistand i kommende stortingsmelding.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en tydeligere strategi for norsk bistand, der fattigdomsbekjempelse stadfestes som hovedformål.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en helhetlig og transparent ordning for systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond som mottar norsk bistand, ut fra resultater og hvor effektivt disse aktørene bidrar til norske bistandsmål, og legge denne til grunn for prioritering av fremtidige bevilgninger.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre lenge har arbeidet for en mer langsiktig, resultatorientert og prioritert norsk bistand. Dette medlem viser til Venstres stortingsvalgprogram for 2025–2029, der det fremgår at bistanden skal bli mer resultatorientert og kostnadseffektiv, at det er behov for færre og tydeligere mål, tydeligere tematisk og geografisk prioritering og mer langsiktige investeringsstrategier. Etter dette medlems syn er det nettopp en langtidsplan, kombinert med en helhetlig vurdering av multilaterale partners bidrag til norske bistandsmål, som best kan operasjonalisere disse prinsippene.

Dette medlem slutter seg til de vurderinger forslagsstillerne gjør om behovet for langsiktighet, om Sending-utvalgets anbefalinger om et klarere skille mellom tradisjonell bistand og globale fellesgoder, om sivilt samfunns rolle og om en mer systematisk vurdering av multilaterale partnere.

Dette medlem understreker at Venstre vil fastholde målet om at minst 1 pst. av brutto nasjonalinntekten skal gå til bistand. Dette medlem viser til at Venstre støtter en todeling av bistanden i tråd med Sending-utvalget, slik at minst 0,7 pst. av BNI går til tradisjonell bistand og minst 0,3 pst. til globale fellesgoder som klima og natur, med mål om opptrapping på sikt. Etter dette medlems syn bør en langtidsplan operasjonalisere denne todelingen og sikre at klimabistanden kommer i tillegg til, og ikke på bekostning av, tradisjonell fattigdomsbekjempelse, i tråd med Parisavtalen.

Dette medlem mener at kostnader til mottak av flyktninger i Norge ikke bør inngå som en del av bistandsbudsjettet, og at en langtidsplan bør avklare dette forholdet på prinsipiell basis.

Dette medlem vil understreke at de globale utfordringene ikke kan løses av offentlige budsjetter alene, og at en langtidsplan bør legge til rette for at mer privat kapital mobiliseres til utviklingsland, blant annet gjennom bruk av garantier og gjennom en styrket finansiering av Norfund og Klimainvesteringsfondet. Dette medlem viser også til klima- og skogprosjektet som et eksempel på langsiktig norsk bistand med dokumenterte resultater og mener satsingen bør styrkes.

Dette medlem vil videre peke på at norsk utviklingspolitikk må sees i sammenheng med europeisk samarbeid om bistand, klima og global helse. En langtidsplan bør avklare hvordan Norge kan koordinere innsatsen tettere med EU og likesinnede europeiske land, slik at norske bidrag forsterker fremfor å duplisere felles europeiske initiativ.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en langtidsplan for norsk bistand i kommende stortingsmelding.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utarbeide en tydeligere strategi for norsk bistand, der fattigdomsbekjempelse stadfestes som hovedformål.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen etablere en helhetlig og transparent ordning for systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond som mottar norsk bistand, ut fra resultater og hvor effektivt disse aktørene bidrar til norske bistandsmål, og legge denne til grunn for prioritering av fremtidige bevilgninger.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:168 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Losius, Jonas Andersen Sayed, Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse om en langtidsplan for effektiv norsk bistand – vedtas ikke.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 26. mai 2026

Peter Frølich

leder

Arild Hermstad

ordfører

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utviklingsministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Peter Frølich

Oslo, 20. april 2026

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dok 8:168 S (2025-2026) - representantforslag fra stortingsrepresentanten Jorunn Gleditsch Lossius, Jonas Andersen Sayed, Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse.

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev av 26. mars 2026 der det bes om min uttalelse til representantforslag 168 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jonas Andersen Sayed, Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse.

Forslaget omhandler: 1) en langtidsplan for norsk bistand i kommende stortingsmelding, 2) en tydeligere strategi der fattigdomsbekjempelse stadfestes som hovedmål og 3) at det etableres en helhetlig og transparent ordning for systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond til norske bistandsmål og at denne legges til grunn for prioritering av fremtidige bevilgninger.

Jeg er enig med representantenes syn på at det har vært store endringer i norsk og internasjonal bistand på kort tid. Jeg deler derfor representantenes syn på at det er behov for å utarbeide en tydeligere strategi for norsk utviklingspolitikk, inkludert bistand. Dette er bakgrunnen for at regjeringen har satt i gang et arbeid med en stortingsmelding om utviklingspolitikken. Tanken er at meldingen skal stake ut en kurs som kan stå seg over tid. Sist det ble lagt frem en stortingsmelding om utviklingspolitikk var i 2016.

Et viktig siktemål med meldingen vil være å beskrive utviklingspolitikken på en måte som samsvarer med realitetene, inkludert de ulike målsettingene for norsk bistand. Gjennom prosjekt Vendepunkt gjennomfører vi nå en debattserie rundt omkring i landet for å diskutere hvilke interesser og verdier som skal styre utviklingspolitikken, og hvilke prioriteringer vi bør gjøre framover, i lys av de omfattende geopolitiske endringene vi står midt oppe i.

Jeg vil ikke forskuttere konklusjonene av denne prosessen, men lytte til ulike synspunkter. Jeg mener hovedpoengene i det representanten tar opp er ivaretatt i arbeidet med ny stortingsmelding. Jeg ser frem til å diskutere innholdet i meldingen med partiene på Stortinget i forbindelse med behandlingen vårsesjonen 2027.

Når det gjelder spørsmål om systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond som mottar norsk bistand så har MOPAN (Multilateral Organisation

Performance Assessment Network) en sentral rolle i dette arbeidet. MOPAN gjennomfører regelmessige, felles givervurderinger av organisasjonenes effektivitet. Vurderingene bygger på en standardisert metodikk som kombinerer dokumentgjennomgang, partnerundersøkelser og intervjuer i utvalgte landkontekster, som analyseres gjennom et omfattende indikatorrammeverk. MOPAN-vurderingene gir dermed et uavhengig og sammenlignbart grunnlag å vurdere norsk støtte. Disse vurderingene er også en del av bakteppe for arbeidet med prosjekt Vendepunkt.

Vennlig hilsen

Åsmund Grøver Aukrust

